

Polarforskningen og den historiske Kritik.

Af

Axel Anthon Bjørnbo.

IV.

Udviklingsgangen i vor Fremtrængen i Polarlandene.

Søfartsperioden

(1500—1721).

Vi dvælede saa længe ved den ældste Tid, fordi den er mærkeligere og mindre trivial end den, der følger efter.

I den ældste Tid forsøgte man at faa fast Fod i Polarlandene og skabte sig en Basis deroppe. Da den gik tabt, og den ekspansive Energi hos Nordboerne samtidig var brugt op, blev Udgangspunktet flyttet mod Syd, fra Grønland, Norge og Island til Danmark, England, Holland og Portugal. Der blev foreløbig ikke gjort noget Forsøg paa at skabe en ny Grundvold for videre Fremtrængen mod Nord. Traditionerne fra Middelalderen var vel ikke helt uddøde i Norge og Danmark, men de førte kun til famlende og i Sammenligning med Fortiden ængstelige Forsøg. I de andre Lande, hvorfra Søfartsperiodens Polarrejser udgik, var der ikke Tale om Landvinding eller Kolonidannelser, men kun om at finde Handelsveje til Orienten. Da saadanne Handelsveje gennem Polarlandene ikke findes, førte de haardnakkede Forsøg paa at opdage dem til en fortsat Række mere eller mindre energiske i Reglen planløse og altid mislykkede Sørejser. At sætte sig fast i Polarlandene tænkte man ikke paa, da disse i sig selv var en ligegyldige, at overvintre vovede man ikke, og altsaa var man nødt til at søge de ønskede Passager paa een Sommers Togt. Snart paa et Sted, snart paa et andet løb man Sommer efter Sommer Panden mod Ismuren, til man blev træt og gav Sagen op.

Hvad der ved denne hoved- og resultatløse Energiudfoldelse fortjener vor Paaagtelse, er de nye Ideer, de første Skridt i den ene eller den anden Retning, og de enkelte Forsøg paa, ved at prøve sig frem i alle Retninger, at finde den rette.

De gamle Nordboer gjorde deres Opdagelser i Polarlandene uden at gøre sig Ideer om Jordens Fysik. Deres Fremtrængen hvilede ikke paa viden-

skabelig Spekulation. Deres kosmogoniske Begreber var uvidenskabelige og faldt sammen med deres religiøse Forestillinger. De stormede frem som nysgerrige og villre Børn uden hverken at hømmes eller ansføres af Reflektion. De Lærde i Sydevropa derimod mente, at det faste Land næppe naaede op over Polarcirklen, og at det Bælte af Jorden, der laa nord for denne Breddegrad, var utilgængeligt paa Grund af Kulde.

Den første, der udtaler den for Datiden uhyre dristige Tanke, at Terrænet om Nordpolen var beboeligt, er Danskeren Claudius Claussøn Swart (Clavus). Han siger, at Eskimoerne, som han selv har set, »kommer i store Hærskarer ned paa Grønland, og det er uden Tvivl fra den anden Side Nordpolen«. Og han er klar over, at dette betegner et Brud med hele Fortidens videnskabelige Tankegang; thi han tilføjer: »Altsaa beskyller Oceanet ikke det faste Lands Grænse lige under Polarcirklen, som alle de gamle Forfattere paa- staar«. Og samtidig med at han, paa Grundlag af sine Stammefrænders og sin egen Erfaring, resolut omstyrter hele Fortidens, alle de lærde Klas- sikeres snævre Verdensopfattelse, udtaler han i første Halvdel af 15. Aarh. den Tanke, der efter 1492 blev den ledende i Polarrejsernes Historie. Han siger nemlig, at Eskimoernes Land »strækker sig under Nordpolen helt hen til Kina.« — »Johs. Mandevil løj altsaa ikke, naar han paastod fra Kina at være sejlet til en Ø i Norge.« Den danske Geografs Udtalelser blev lidet paaagtede og kom ikke til at spille nogen praktisk Rolle; men de indeholder Forjættelserne om en Sprængning af de Lærdes forældede Teorier, om Skabelsen af et nyt Verdensbillede. Clavus' Kort naaede derimod til Italien, og det er ikke helt utænkeligt, at det har dannet en Bro mellem Nordboernes Polarrejser i Middelalderen og Søfartstidens Kampe for at finde Nordvestpassagen.

I Aaret 1412 begyndte man fra Bristol at drive

Handel og Fiskefangst ved Island. Englændernes Togter i Nordhavet gav dem dog ikke Impulser til videre Foretagender, før et Par af de opvakte, italienske Sømænd kom i deres Tjeneste. Den ene af dem, Chr. Columbus, fik den Idé at søge Vej til Indien tværs over Nordpolen; han havde nemlig i den gode Sommer 1476 fundet isfrit Hav langt nord for Island, tæt op til 80° n. Br., som han selv mente. Da det kom til Stykket, foretrak han Vejen mod Vest over Atlanterhavet og genfandt Amerika 1492. Om den Ekspedition til Grønland, som Christiern I udsendte, vistnok i 1476, har spillet nogen Rolle for Columbus' Planer, ved vi ikke endnu.

I England vakte det voldsom Opsigt, at Vejen til Østen var fundet ved at drage mod Vest — »hvad der forekom alle at være noget mere guddommeligt end menneskeligt«. Og nu fik Italieneren John Cabot (Giovanni Gaboto), der opholdt sig i Bristol, den Idé, at »paa Grund af Kuglens Form vilde man have en kortere Vej til Indien, naar man sejlede mod Nordvest«. Med Støtte af Kong Henrik VII foretog Cabot nu i 1497—98 under engelsk Flag de første Togter mod Nordvest, og genopdagede og besejlede Nordamerikas Vestkyst, vistnok helt op til Labrador.

Hermed var Nordvestpassagen sat paa Programmet. Cabots Plan om en nordvestlig Vej til Østasien var naturligvis lige saa dødfødt som Columbus, om den vestlige havde været det; men netop Uigennemførligheden bevirkede, at Polarrejserne med Orienten som Maal fortsattes i Aarhundreder og blev dirigeret i alle tænkelige Retninger. Og lidt efter lidt gik ved en let forstaaelig Motivforskydning Polarforskningen over til at blive et Maal i sig selv.

De ældste Rejser for at finde Nordvestpassagen efter Cabots første er ensformige og idéfattige. Man prøvede sig forsigtig for langs Nordamerikas Vestkyst uden at vove sig op i Polaregnene. Portugiseren Gaspar Corte-Reall naaede dog i Aaret 1500 langt mod Nord, fik, som det synes, Grønlands Østkyst i Sigte og fulgte Isstrømmen ned til Kap Farvel, men drog derpaa atter mod Syd uden at lande, »fordi Havet var tilfrosset, og der var en uendelig Mængde Sne«. Portugiserne synes ogsaa, efter Ortelius' Atlas fra 1570 at dømme, at være kommet ind i Hudsonbugten og have undersøgt Dele af dens Kyster. Men hvem disse Portugisere var, og i hvilke Aar de gjorde de Opda-

gelsler, som Englænderne almindeligvis har faaet Æren for, har man endnu ikke Klarhed over.¹⁾

John Cabot, var altsaa Foregangsmanden ved Nordvestpassagen. Men da Eftersøgelsen af denne kun førte til Skuffelser, vendte hans Søn Sebastian Blikket mod Nordøst og fik Englænderne til at prøve ogsaa denne Vej til Kina, og dermed var ogsaa Nordøstpassagen sat paa Programmet. Naar England var hans villige Redskab, skyldtes det naturligvis dets Konkurrence med Spanien og Portugal, dets vaagnende Udvidelsesdrift.

Tre Skibe udsendte England i 1553. Det ene genfandt Vejen til det hvide Hav og aabnede derved en ny Handelsvej fra det vestlige til det nordligste Evropa; de to andre overvintrede ved Kolahalvøen, men hele Mandskabet omkom af Skørbug, nogle faa Dagsrejser fra Vardøhus paa 68° 20' n. Br.

Dette ulykkelige Udfald af den første Overvintring, Søfartstidens Polarfarere indlod sig paa, viser bedst, hvor uskikket Datidens Evropæere var til Polarlivet i Sammenligning med Normannerne. Tænk blot paa Erik den Rødes første Rejse. Men Forklaringen ligger lige for, naar man erindrer, at Nordboerne havde levende Kvæg med ombord, og man saa gennemser Proviantlisterne for Søfartstidens Hvalfangere og Polarfarere: Flæsk, Skinke, Oxekød, Saltet Kød, Klipfisk, Bønner, Ærter, Brændevin, Øl og Biscuit. Det maatte føre til Skørbug.

Sebastian Cabot fik i 1555 og 1556 nye engelske Ekspeditioner udrustet, som under Stephen Burrough i 1556 naaede Nova Zemlja og Vaigatz; og i 1580 kom Englænderne under Pet og Jachman ind i Karahavet; men her blev de helt standset af store Ismasser, og dermed ophørte Englændernes Rejser til Nordøstpassagen i dette Aarhundrede, og de vendte sig atter mod Nordvest. Frobisher genfandt Grønland og undersøgte Frobisherstrædet, medens John Davis udstrakte Efterforskningerne endnu længere mod Nord gennem Davisstrædet, op til Cumberlandbugten mod Øst og Diskøen mod Vest. Begge drog paa 3 Rejser i Træk hver Gang til det selv samme Terræn.

Kort efter meldte Hollænderne sig som Konkurrenter og begyndte paa at søge Nordøstpassagen. Efter et Par mindre, forberedende Rejser i 1594 og 1595 fandt i 1596—97 Willem Barents-

¹⁾ Det er Henry Hudsons egen Biograf G. M. Asher, der i sin ypperlige Indledning til sin Bog »Henry Hudson the Navigator« paapeger denne Kendsgerning.

zoons berømte Færd Sted. Da man de foregaaende Aar — ligesom tidligere Englænderne — for-gæves havde søgt Passagen syd om Nova Zemlja og gennem Kara-Havet, sejlede man nu lige mod Nord. At Columbus' gamle Idé om en Nordpas-sage saaledes endelig blev prøvet, var ganske naturligt. Columbus havde ment at finde isfrit Hav lige til 80° n. Br., og de Erfaringer, man hidtil havde gjort, tydede paa, at Isdannelsen hovedsage- lig foregik langs Kysterne, mindre derimod paa det aabne Hav. Robert Thorne havde i 1527 er-klæret, at efter den Viden, man nu sad inde med, turde det antages, at »intet Land var ubeboeligt og intet Hav ufremkommeligt«. Og han tilføjede, at havde han Evne, som han havde Lyst, skulde det første, han foretog sig, være at prøve, om Ha- vet mod Nord var sejlbart op til Polen eller ikke«.

Naar man ikke tidligere havde fulgt Thornes Anvisning, var Grundene vel nærmest, at man i det længste haabede paa en Passage udenfor den egentlige Polarverden, og dernæst, at man ligesom de gamle Islændere — og efter dem Clavus og de lærde Kartografer — havde antaget, at der fandtes et stort Kontinent omkring Nordpolen. Men den sidste Grund var faldet bort, idet de nyere Karto- grafer Mercator og Petrus Plancius troede paa et mere aabent Polarhav og tegnede deres Verdens- kort i Overensstemmelse med denne Tro. Ja! Plan- cius opstillede endog den Hypotese, at der var koldest ved Polarcirklen, medens den lange Polardag bevirkede et mildere og mildere Sommerklima, jo længere man kom op mod Polen. I sin 1595 ud- komne Hydrografi hyldede John Davis den samme Lære, og det var dens Konsekvenser, Hollænderne nu drog, da de i 1596 sejlede fra Norge lige mod Nord, fandt Beeren Eiland og Spitzbergen og naa- ede frem til en usædvanlig høj Bredde under rela- tivt gunstige Forhold.

Da Barentszoon dog blev standset af Isen nord om Spitzbergen, søgte han over til Nova Zemljans Nordspids for at komme videre mod Nord eller Nordøst den Vej; men her frøs hans Skib inde, og den første af Søfartsperiodens Overvintringer, hvor ikke alle omkom, fandt Sted. Gerrit de Veers nøjagtige Beskrivelse af denne Overvintring er for os af den allerstørste Interesse; thi den viser atter, hvor slet udrustet og uskikket man den Gang var til Livet i Polaregnene i Sammenligning med Middelalder og Nutid. Man begyndte i Virke- ligheden i 1596 forfra paa bar Bund, uden Tradi-

tion og uden Kendskab til det, man indlod sig paa. Men det var jo ogsaa Kina og Indien, hele Udrustningen var lagt an paa.

Saasnart man var klar over, at man blev nødt til at overvintre, besluttedes det at bygge et Hus paa Land af Drivtømmer; men dette Hus var selvfølgelig ligesaa daarlig indrettet til at holde Kulde ude som selve Skibet. Man led frygtelig af Træk, og Baalet midt paa Gulvet, som næredes af Drivtømmerstykker, hjalp ikke synderlig. Paa Vægge og Brikser var der fingertyk Is. Da Ang- sten for at dø af Kulde steg, fandt en Mand paa at stoppe Døre og Skorstene til og fyre med Kul i Kaminen; men Resultatet blev naturligvis en farlig Kulilteforgiftning. Man maatte finde sig i flere Dage i Træk at ligge paa Brikserne med op- varmede Sten hos sig, eller at sidde med Rim paa Ryggen og tøj Tæerne op ved Ilden, med Fare for at brænde Strømperne. Da man sneede tæt inde, hjalp det paa Trækken, men det kneb at faa hen- tet Brændsel og at blive af med al Slags Urenlig- hed; men saa fandt man paa at fyre med Kul uden at stoppe Skorstenen til, og at lave et im- proviseret W. C. i Snevolden uden for Huset. Saaledes gik det paa mange Punkter: man lærte at akklimatisere sig, naar det kneb. Man fandt f. Eks. paa at lave Rævesakse, fangede en Del Ræve, spiste Kødet og syede varme Kabudser af Skindet. Da Skoene blev stive og frøs fast til Tæerne, lavede man Galocher af Faareskind og trak dem over 3—4 Par Sokker, og man brugte naturligvis Slæder til at trække Tømmer og Pro- viant paa. Bjørnefedt var Lampeolie, og en Vin- tønde satte Lægen op som Badekar.

Naar det ikke kom til nogen Katastrofe, var en af Grundene den gode Disciplin og den djærve, hollandske Gemytlighed, der var det bedste Vaa- ben mod Panik og Overtro. Da Rævene Juleaften huserede ovenpaa Taget, blev nogle angst og holdt det for et daarligt Varsel; men Kammeraterne sva- rede dem, at »Gu' var det et daarligt Varsel, at Rævene travede rundt paa Taget; men havde man haft dem nedenunder i Gryden, saa havde det været et godt Varsel«.

Overvintringen var vist forløbet helt heldigt, om der blot ikke havde været saa rigelig med Skibskost. Vi hører om, hvordan Brød, Ost og Øl tidlig paa Vinteren blev delt ud i Rationer og slap op; Vinen holdt til Nytaar; men Flæsk og Klipfisk var der desværre nok af; Flæsket holdt

til Maj og den salte Skinke endnu længere. Det havde været bedre, om man var blevet nødsaget til at leve af friskt Bjørnekød. Men man var blevet forskrækket over en Bjørneleverforgiftning og holdt sig derfor til Skibskosten og de faa Ræve, man fangede, og smed Bjørnekødet bort. I Marts var derfor flere haardt angrebet af Skørbug, som Barentszoon selv under Baadrejsen hjem faldt som Offer for.

Man blev mange Erfaringer rigere i Vinteren 1596—97; men nogen Vej til Kina fandt man ikke ved at følge Petrus Plancius' Teorier. Disse beherskede dog stadig Sindene, og i de samme Aar, da den lærde Dr. Röslin diskuterede de Vanskeligheder, der formentlig kunde hindre Passagen via Nordpolen — nemlig Engelen med det flammende Sværd ved Paradisets Port, de fire rivende Paradisfloder med deres Afgrundssvælg og det store Magnetbjerg — var der en højtbegavet, hidtil ukendt engelsk Sømand, Henry Hudson, der besluttede at foretage en ganske systematisk Undersøgelse af alle de foreliggende Muligheder for en Nordøst-, Nordvest- eller Nordpassage. Iøvrigt stod han i Forbindelse med Plancius og fik hos ham en Oversættelse af Ivar Baarø'sens Beskrivelse af de gamle grønlandske Nordbokolonier, som Barentszoon tidligere havde ejet.

Hudson begyndte med at søge en Nordpassage mellem Grønland og Spitzbergen, opdagede undervejs Dele af Grønlands Østkyst og Øen Jan Mayen og var den første, der konstaterede den stedseværende Pakishbarriere mellem Spitzbergens Nordspids og Grønland. Derpaa forsøgte han at komme nord om Spitzbergen mod Øst, og da det mislykkedes, prøvede han ligesom Barentszoon Ruten nord om Nova Zemlja, og endelig søgte han en Vej midt igennem dette Land ad den dybe Fjord Costlin Shar, som han troede var et Stræde. Paa sin tredje Rejse har han rimeligvis villet følge Vejen syd om Nova Zemlja; men han blev hindret deri ved Mytteri, vendte sig derfor mod Nordvestpassagen og prøvede Mulighederne for en Passage i den Egn, hvor nu Baltimore og New York ligger. Paa sin sidste Rejse drog han imod Plancius' Raad, der stadig holdt paa Nordøstpassagen, atter mod Vest, gennemsejlede Hudsonstrædet og kom ind i Hudsonbugten, hvor tidligere kun Portugiserne muligvis har været. Den omfattende Undersøgelse af Hudsonbugtens Østkyst tvang ham til at overvintre. Skønt der blev an-

vendt antiskorbutiske Midler og fanget en Del Fisk og Fugle, angreb Skørbugen hen paa Foraaret flere af Besætningen, men dog, som det synes, i en lettere Grad. Da det paa Hjemrejsen kneb stærkt med Provianten, satte Mandskabet imidlertid Hudson og alle de syge ud i Chaluppen og sejlede fra dem.

Paa denne skammelige Maade omkom Dattidens og overhovedet Søfartsperiodens klogeste Polarfarer, og blev hindret i at fuldføre sit Værk. Der er nemlig ingen Tvivl om, at det har været Hudsons Maal at prøve alle Muligheder for en nordlig Vej til Kina, og at Davisstrædet, som han allerede paa sin første Rejse havde Lyst til at forsøge, nu stod for Tur. Naar Hudson kom til at prøve alle Veje undtagen de to, ad hvilke man senere besejlede Passagerne, skyldtes det altsaa kun hans Mandskabs Mytteri og Plancius' Iver for at søge Passagen langt mod Nord over det aabne Polarhav.

Hudsons Metode var selvfølgelig den rigtige, og just heri ligger hans Storhed, det, der gør ham et Hovede højere end alt Folket. Naar A. E. Nordenskiöld siger, at »det var vester om Atlanten, som Hudson förvärfvade de lagrar, som för alltid gifvit honom en så framstående plats i sjöfartens historia . . . öster ud nådde han aldrig ens så långt som sine föregångare«,¹⁾ saa beror dette altsaa paa et Fejlsyn. De Nyopdagelser, Hudson gjorde mod Vest, var ikke saa meget værdifuldere end hans Undersøgelser ved Spitzbergen og Nova Zemlja. Forskellen var blot den, at mod Vest (i Hudsonbugten) var hans portugisiske Forgængeres Opdagelser glemt. — Nej! hans vigtigste Nyopdagelser fandt Sted mod Nord (ved Østgrønland og i Havet mellem Grønland og Spitzbergen); men hans Hovedfortjeneste var den alsidige Fremgangsmaade, som han gennemførte trods de kynligste Samtidiges Raad og Ønske.

Vejen gennem Davisstrædet blev snart efter prøvet af Bylot og Baffin (1616). Baffinbugten blev fundet, men der blev intet Forsøg gjort paa at trænge videre frem gennem et af de mange Stræder, der forbinder den med Polarhavet. Iøvrigt blev der i det følgende Aarhundrede gjort nogle svage Forsøg paa at finde Nordøstpassagen og en Del mere energiske paa at finde Nordvestpassagen gennem Hudsonstrædet; men der er ingen

¹⁾ Se Vegas färd kring Asien och Europa I, 243.

nye Idéer ved disse Forsøg, hvad enten de skyldes Englænderne, Danskerne (Jens Munk) eller Hollænderne. De sidstes gentagne Forsøg paa i 1611—24 at finde Nordvestpassagen er endog næsten helt gaact i Glemmebogen; men den nydannede Linschoten-Vereeniging vil sikkert sørge for at vække Mindet om dem, saavidt det lader sig gøre.

Den Interesse, vi har for denne frugtesløse Fortsættelse af Hudsons Efterforskninger, afhænger nærmest af, om vedkommende Ekspedition overvintrede eller ikke; thi ved Overvintringerne fremkommer der som oftest Begivenheder af Betydning, medens den følgende Tids Sommersejladser er interesseløse, naar Talen er om Polarforskningens Udviklingshistorie.

Ved den af Thomas Button ledede Efter søgningsekspedition efter Hudson overvintrede man Vinteren 1612—13 i Udløbet af Nelsons River i Hudsonbugten. Vinteren her er meget kold, og der døde ikke faa. Button fandt imidlertid paa et senere ofte anvendt Middel mod Polarvinterens deprimerende Indvirkning. Han holdt sine Folk i stadig aandelig og legemlig Virksomhed, baade ved at bygge Volde om Skibene mod Stormen og Flodisen, ved at lade dem jage Agerhøns og ved at give dem nautiske Opgaver, særlig angaaende den følgende Sommers Togl. Suggestionen bringes her første Gang i Anvendelse blandt Polarfarere.

Den danske Ekspedition under Jens Munk overvintrede nogle Aar senere i de samme Egne; men denne Overvintring havde som bekendt det sørgeligste Forløb. P. Lauridsen har i Indledningen til sit Optryk af Munks Beretning paavist, hvorfor det gik galt. Der savnedes fersk Proviant, brugtes salt Skibskost, medens Kulde og høj Sne hindrede Mandskabet i at faa Motion. Selve Skibet og Beklædningen ydede daarlig Beskyttelse mod Kulden og Snestormene. Jens Munk manglede næsten ganske den fornødne Erfaring. Han var ligefrem forhavset over, at friskt Bjørnekød var sundt, og holdt paa, at Mandskabet skulde drikke rigeligt med spirituøse Drikke. Lægen stod fuldkommen raadvild overfor Skørbugen; men da han var død, ordinerede Munk selv Urtebad i en Vintønde for hele Besætningen. Det var lige ved, at alle var døde ligesom paa de engelske Ekspeditioner i 1554—55 og 1719—20. Selv tredje opholdt Munk dog Livet ved at krybe i Land, ligge i Krattet og spise af det grønne, der spirede frem. Af Forberedelserne til en paatænkt ny Ekspedition

ser man, at Jens Munk tilsidst har forstaaet, at Grøntsager, ferskt eller røget Kød istedetfor salt, Pelsværkstøj og Skier, som de bruges i Norge, var de rette Midler til at undgaa Skørbugens Magt. Tanken om Skier møder os her for første Gang — offentlig fremsat paa Tryk; men der gik over halvtredjehundrede Aar, før Tanken blev realiseret af Polarforskerne, og det skete først, da Englænderne havde standset deres Foretagender i Polaregnene og de skandinaviske Folk og Amerikanerne (Norden-skiöld, Peary og Nansen) overtaget Førerstillingen.

Den næste Ekspedition, der prøvede en Overvintring i de samme Egne, var James' i 1633. Da blev der lagt særlig Vægt paa at faa bygget et godt Blokhus, helt overdækket af Skibets Storsejl og beliggende i Læ af Skov og Bakker. Alligevel led man meget af Kulde. Provianten var som sædvanlig Oksekød, Flæsk, Klipfisk osv. Men da Skørbugen blev alvorlig, kom de syge paa Diæt og fik Havrebrødkage eller Ærtemelsgrød og af og til lidt friskt Rævekød. Iøvrigt gav Lægen dem hver Morgen varme Sædebade og Smørekure, skar det betændte Kød bort og holdt dem paa den Maade nogenlunde bevægelige. Tilsidst tog man dog som sædvanlig sin Tilflugt til Alkohol som Medicin. Da Foraaret kom, greb man til de friske Grøntsager og fik Bugt med Sygdommen, men først efter stort Mandefald.

I Begyndelsen af det 17. Aarhundrede skete der ogsaa flere Overvintringer paa Spitzbergen og Jan Mayen.

Hudsons Rejser havde nemlig ført til, at Hvalfangsten ved Spitzbergen begyndte (1609) og snart fik et stort Omfang, og det hændte derfor flere Gange, at Sømænd blev efterladt eller ligefrem glemte deroppe. Der skete nu det mærkelige, at et glemte Baadsmandskab paa 8 Mand i 1630—31 overvintrede uden Proviant; men alle 8 blev fundet i Live og raske næste Sommer. De havde lavet sig Tran af nogle Hvalrester, og tvunget af den haarde Nød samlet Forraad af Rensdyrkød og Ræve; og dette var langt sundere end Lediggang og Skibskost, hvad man den Gang havde svært ved at begribe.

Da der i 1633 blev Strid om Terrænet ved Fjordene paa Spitzbergen, besluttede Hollænderne at lade Folk overvintre deroppe. Det første Aar (1633—34) samledes der ferskt Vinterforraad og holdtes Bjørnejagt det meste af Vinteren, og da fik kun Kokken Skørbug; men det næste Aar var

Folkene dovne og døde alle af den rigelige, men salte Skibskost. Paa samme Maade gik det Aaret i Forvejen paa Jan Mayen, som man ogsaa ønskede at holde besat om Vinteren.

Som man ser, var der efterhaanden gjort ikke faa Erfaringer med Overvintring; men man forstod endnu ikke ret at omsætte de vundne Erfaringer i klog Handling.

Hvalfangstens Guldalder var ikke uden direkte Betydning for Opdagelserne i Polarlandene. Gentagne Gange søgte man at finde en Nordpassage fra Spitzbergen af, i 1617 fandt man Kong Karls Land øst for Spitzbergen og i 1707 blev Gillies Land set nordøst for det, og selve Spitzbergen blev nøje undersøgt af Hvalfangerne. Den vigtigste Opdagelse skete dog ca. 1705, da det berettes, at »Cornelis Roule naaede 84—85° n. Br. nord for Nova Zemlja og sejlede ca. 40 miles med Land paa begge Sider og saa et stort aabent Vand bagved det. Han gik i Land med sin Baad, og fra en Høj saa det ud, som om man kunde komme 3 Dagsrejser videre mod Nord«. Dette vilde stemme godt med, hvad vi nu ved om Franz-Josefs Land, saa man tør næppe absolut henvise denne Beretning til Skipperløgnenes Verden. Pral og Løgn om at være naaet næsten til Polen, eller »endnu længere mod Nord!«, og have truffet et aabent, tempereret Hav deroppe, spillede nemlig en stor Rolle blandt de hollandske Hvalfangere og blev kun altfor villig troet af Samtidens og Eftertidens Fantaster — og Historieskrivere.

Hvalfangstens største Betydning for Polarforskningen var dog den indirekte, at den var en solid Skole for Isnavigatorer, et Milieu, hvor der blev samlet Erfaringer paa alle Polarlivets Omraader, og opdrættet en Race Sømænd, for hvem Arbejdet i Polarlandene var en arvelig Dont, og som derfor Aar efter Aar baade fysisk og materielt blev bedre og bedre rustet dertil. Grundlaget for de senere Tidens pludselige Fremgang blev ganske umærkelig lagt af Hvalfangerflaadens Folk. Ved Siden af Søfartstidens faa Tænkere og Banebrydere — Columbus, Cabot, Barentszoon og Hudson — var det de jævne Hvalfangere, der bar Udviklingen frem.

Landundersøgelserne og den nye Kolonisation (1721—1818).

Hvorfor skal man just sætte Aaret 1721 som Grænse mellem to Perioder, og er der overhovedet

en naturlig Adskillelse, som berettiger til en saadan Deling? Søgaende Polarekspeditioner fandt Sted ogsaa i Tiden efter 1721, Hvalfangsten gik sin støtte Gang, selv om man nu ofte blev nødt til at søge Hvalerne vest og ikke øst for Grønland. Paa den anden Side var Hudsonbugtkompagniet dannet allerede i 1669, og Russerne var naaet langt omkring i Sibirien og havde allerede i 1648 naaet Asiens Nordøstspids. Ganske vist fik Ekspeditionerne ad Søvejen i Tiden 1721—1818 et negativt Udbytte, paa nær netop Middletons, som i 1742 fandt en Vandforbindelse fra Hudsonbugten mod Nordvest, som senere viste sig at være en Passage til Ishavet. Og i Modsætning dertil kom Landekspeditionerne i denne Periode virkelig til at spille en større og større Rolle og førte til store og vigtige Resultater.

Men naar Aaret 1721 er en Mærkepæl, er det, fordi Hans Egede i det Aar landede i Grønland, med den Hensigt at blive blandt Eskimoerne i dette Land, som hans Tanker i mange Aar havde syslet med at faa generobret, paa een Gang for sit Fædreland og sin Tro. Og tre Aar senere skete der det, at Vitus Bering overtog Ledelsen af det store Foretagende at kortlægge Asiens Ishavskyst, og at hans Folk i Hundeslæden fandt og udnyttede et i Evropæernes Polarforskning hidtil ukendt Befordringsmiddel, men som var et for den videre Udvikling absolut nødvendigt Pendant til Skibet. En ny Kolonisation af et Polarland beboet af Polarfolk, og en metodisk Kystundersøgelse baade fra Land- og Søsiden, baade med Skib og Slæde, var da de to nye Idéer, der nu blev sat i Værk for første Gang. Egnene om Nordpolen var nu ikke blot en Barriere, man vilde over for at naa det forjættede Land; de blev et Maal i sig selv, et Omraade, man vilde udforske, udnytte og besidde.

Det er ganske forkert at betragte Hans Egede blot som Missionær. Han blev under sin Virken i Grønland lige saa vel Kolonisateur som Forkynder, og før han kom derop, var det ikke blot Trosiver, der drev ham, men lige saa meget Bevidstheden om, at Grønland var et gammelt norsk Land, der ved Tidens Ugunst og Folkets Sløvhed var gaaet tabt. Det var Traditionerne fra Middelalderen, der levede op igen og hos en enkelt Nordmand fik saa stærk Magt, at de slog ud i Handling.

Det var en Kolonisateur og Erobrer i langt større Stil, der tog Initiativet til en Undersøgelse af den gamle Verdens Nordkyst — med

den Hensigt at lægge hele Nordasien under sit Scepter og, om muligt, gennem Sibirien finde en ny og lettere Vej til Amerika og Indien. Var det en Tilfældighed, at det var en Dansker, der blev udset til at udføre Arbejdet? Om end Zar Peter den Store ikke selv har udset Bering til Leder af Undersøgelserne, har der saa dog ikke i russiske Regeringskredse været en Følelse af, at Skandinaverne i Følge deres Karakter, Uddannelse og Interesser var særlig skikkede til Foretagender i Polar-egnene? Ialtfald var det ingen Tilfældighed, at hele Sagen fik et saa stort Omfang, en saa meto- disk Planlægelse og en saa energisk Gennemførelse. Grunden dertil laa i Berings Personlighed, og denne bunder atter i hans Nationalitet.

Det ser maaske søgt ud, naar man paa een Gang kalder Hans Egede og Vitus Bering for Gennembrudsmænd og de første Arvetagere af Erik den Rødes Idéer, men saadan forholder det sig nu alligevel; thi de er de første, der atter søger og undersøger Polarlandene for disses egen Skyld, for at besidde dem og lære dem at kende, ikke blot for at udnytte dem som Veje til andre Lande eller som Jagtterræn for Pengeudbytets Skyld. Man kan strides om, hvor vidt denne Nordevropæernes Trang og Drift til at »tage Land« i det yderste Nord er klog og berettiget eller fantastisk og utiladelig overfor Polarfolkene; men man kan ikke nægte, at den er væsensforskellig fra Iveren for at finde Vej til Sydens Rigdomme og Herligheder. Og man kan heller ikke nægte, at for Polarforskningen har denne Stræben mod Nord været af fundamental Betydning. Der kunde saaledes skrives en Bog om de grønlandske Koloniers Værdi som Basis for den videre Fremtrængen i Polarverdenen og som Forsøgsteræn for Polarforskere.

Overhovedet kan man sige, at der i hele den ældre Tid er en Væsensforskel mellem de skandinaviske Folks og de andre Nationers Optræden i Polarlandene. Skandinaverne tænkte stadig paa at genfinde de gamle Nordbokolonier; kun Jens Munks Ekspedition danner en Undtagelse. I Overbevisningen om, at den gamle Østerbygd maatte ligge paa Grønlands Østkyst, søgte de dansk-norske Ekspeditioner stadig at naa herhen, og dette er Hovedgrunden til, at de blev resultatløse, medens Englændere, Hollændere og Russere, som ikke følte sig bundet til Fortiden, naaede — ikke deres Maal, men en alsidig Undersøgelse af Mulighederne for at trænge frem i Polaregnene. Den Dag i Dag er

Danmarks Polarforskning jo forøvrigt afhængig af Traditionerne fra Middelalderen — saa at sige bundet til Grønland.

Det varede temmelig længe, inden Danskerne blot nogenlunde blev akklimatiseret i Grønland, eller rettere, de er aldrig blevet det; men de har fundet en modus vivendi og er som Polarforskere naaet langt, navnlig naar man sammenligner med den Maade, hvorpaa de greb Sagen an i Begyndelsen. Da det af Hans Egede dannede Kompagni var gaaet i Stykker, og den danske Stat tog Af-fære, begyndte den med at sende en Major, en Kaptajn, en Løjtnant og en dem undergIVEN Styrke derop. De skulde anlægge et Fort, hvor Majoren skulde residere som Guvernør og lede Koloniseringsarbejdet ved Hjælp af 10 mandlige og 10 kvindelige Deporterede. Heste fik de op for at ride(!) over Indlandsisen til den eftertragtede Østerbygd, som Hans Egede uden at vide det allerede havde fundet i 1723.

Allerede Hans Egede havde dog lært at færdes som Eskimoernes Passager, og i 1751 naaede Lars Dalager op paa Indlandsisen sammen med eskimoiske Rensdyrjægere, medens Peder Olsen Walløe kom omkring Grønlands Sydspids og et Stykke op ad Østkysten ved Hjælp af grønlandske Konebaade. Samlivet med Eskimoerne førte ganske selvfølgelig til, at man udnyttede deres Hjemmenvanthed og Letbevægelighed til Fordel for Landundersøgelserne. Og det var et af de første og vigtigste Led i den Udvikling, Kolonidannelsen gav Stødet til, at det blev en for Evropæerne naturlig Sag at afkøbe Eskimoerne deres kulturelle Færdigheder. I Grønland blev Evropæerne ialtfald hurtig fortrolige med Konebaad og Hundeslæde som de naturlige Befordringsmidler deroppe; men det varede længe, før Danskerne for Alvor tog fat paa Grønlands videnskabelige Undersøgelse. De første halvandethundrede Aar efter den nye Kolonisation gik med til at konsolidere Stillingen, anlægge nye Kolonier og lære Landets Vestkyst nogenlunde at kende.

Der var en ganske anden Fart i de Foretagender, som Vitus Bering¹⁾ var Sjælen i. Det var Modgang og Miskendelse af Resultaterne af hans første Rejse, der ansporede ham til at lægge Planerne til den berømte store nordiske Ekspedition,

¹⁾ Medens Hans Egede har været sin egen Biograf, foreligger der en ypperlig, kritisk Biografi af Bering ved P. Lauridsen.

der gik ud paa intet mindre end at kortlægge Amerikas Vestkyst og Asiens Nord- og Nordøstkyst. Hertil blev der knyttet videnskabelige Undersøgelser af enhver mulig Art, langt udover, hvad Bering oprindeligt havde foreslaaet. Hans Forslag, der gik ud paa en ren geografisk Opdagelses- og Kortlægningsekspedition, gav altsaa Stødet til den første Polarrejse med alment videnskabeligt Program. Det Apparat, der blev sat i Bevægelse, var dog saa stort, at Lederen maatte forløfte sig paa Opgaven, og at Programmet umulig kunde gennemføres. Medens man hidtil havde gjort Forsøgene paa at trænge frem i Polarlandene altfor kortvarige, ensidige og planløse, gik man nu pludselig til den modsatte Yderlighed, beregnede straks Rejsen til at vare 6 Aar, tog alt muligt og umuligt med paa Ønskesedlen og lavede Planer og Direktiver forud i stort Omfang. Da Ekspeditionen startede i 1733, talte den ikke mindre end ca. 600 Mand, foruden Officerernes Koner og Børn — en mærkelig Modsætning til Hans Egedes beskedne lille Skib.

Berings Plan var at dele Asiens Kyst i Sektioner, som hver skulde besejles af sit Fartøj, bygget og udrustet midt inde i Sibirien og sendt ned ad en af de store Floder. Selv paatog Bering sig Ekspeditionen for at finde og opmaale det nordvestlige Amerika. Som man ser, var dette en ganske ny og genial Maade at løse Spørgsmaalet om Nordøstpasset paa. Men blot det at starte disse Ekspeditioner var en overordentlig vanskelig Sag; thi Sibirien var ingen ordentlig Basis for dem. Bering og hans Folk maatte udrette alt selv, og det tog 3 Aar ved Hjælp af Flodpramme, Hundeslæder og Lastheste at naa det stille Ocean med det fornødne Materiel og Proviant. Og det varede endnu 3 Aar, før Bering kunde gaa tilsøs fra den nyanlagte Havneby Okotsk. Paa denne Rejse fandt han Alaska og Aleuterne, men led Skibbrud og døde af Skørbug. Hans Hovedfortjeneste af Polarforskningen var derfor ikke hans egne Opdagelser — af hvilke Beringsstrædet endda ikke var ny — men Planlæggelsen af den store nordiske Ekspedition og det Grundlag for Undersøgelsen af Asiens Nordkyst, han skabte; thi hans Planer og Forskningsmetoder førte til intet mindre end Kortlægningen af Sibliens Kyst, d. v. s. Paa-visningen af Nordøstpasset.

Hvad det sidste Punkt angaar, er det nemlig et Faktum, at de af Russere og Danskere ledede,

kombinerede Skibs- og Slædeekspeditioner, som ad Ob, Jenissei og Lena naaede Ishavet, konstaterede Tilstedeværelsen af en Nordøstpassege lige saa afgørende, som senere Englænderne beviste Eksistensen af en Nordvestpassege. Ligesom John Franklin og Mac Clure, der forbandt Forgængernes Kortlægninger paa det sidste, ukendte Stykke af Nordvestpassagen, maa anses for dennes Opdagere, saaledes maa Russeren Tjeljuskin betragtes som Nordøstpasset; thi ham lykkedes det endelig i 1742, efter flere forgæves Forsøg, med Hundeslæder at befare Taimyr-Halvøen og naa Asiens Nordspids. Nordenskiöld's Fortjeneste var altsaa den at besejle — men ikke at opdage — Nordøstpasset, paa samme Maade som Roald Amundsens Fortjeneste var at besejle den af andre opdagede Nordvestpassege. Den beskedne og nøgterne Form, hvorunder Beretningerne om Russernes Opdagelse af Nordøstpasset er fremkommet, har tilsløret disse Fakta og bragt endog Nordenskiöld selv til at overse, at lige saa vel som Englænderne var Søfartperiodens Banebrydere, saaledes var Russerne med Bering i Spidsen Banebrydere for den moderne Polarforskning med dens Kombinationer af Sø- og Landrejser, og det var dem, der først af alle paabegyndte den alsidige Undersøgelse af Polarlandene, og gjorde denne til et Maal i sig selv.

I sin fortrinlige Biografi af Vitus Bering har P. Lauridsen med klar og skarp Logik og megen Varme foretaget denne Omvurdering af de gængse moderne Forestillinger og vist Russernes mægtige Indsats i Polarforskningens Udvikling, og med fuld Ret sætter han Berings kloge Plan, der i faa Aar førte til Maalet, op imod Søfartstidens planløse Løben Panden imod Muren. Ikke desto mindre staar — takket være Englændernes flittige og dygtige Historiekrivere — Navne som Frobisher, Davis, Baffin og andre i en Straaleglans, medens Berings og Tjeljuskins Navne er omstridte og næsten glemte.

Nogle Smaatræk fra den store, nordiske Ekspedition er der, som ikke bør glemmes. Det hændte gentagne Gange Russerne, at de blev nødt til at overvintre ved Ishavets Bredder; og nu viste det sig, at Skørbugens Magt blev brudt, naar man overvintrede hos Tunguserne, rimeligvis fordi disse skaffede friskt Rensdyrkød. Selv Laptews forulykkede Skihsmandskab, som i 1740 efter frygtelige Strabadser langt hen i Oktober i ganske øde-

lagt Tilstand naaede Vinterkvarteret, undslap Skørbugen, fordi de var saa »uheldige« Vinteren igenem at maatte hente sig Proviant pr. Slæde i ret fjærnt liggende Depoter. Foruden Hunde blev her ogsaa Rensdyr benyttet til at trække Proviantslæderne (de indfødtes saakaldte Narter).

Der er ingen Tvivl om, at det var disse Trækdyr, baade Rensdyr og Hunde, af hvilke de første endda var »vandrende Kødforraad«, der salte Russerne i Stand til at gennemføre Berings store Plan; thi de gjorde dem uafhængige af deres Skibe, d. v. s. af Polarisen, og gjorde det muligt at udnytte hele Foraaret — ja om det skulde være Vinteren med — til at rejse i, medens man i Søfartsperioden kun havde en Sæson paa et Par Sommer- og Efteraarsmaaneder, og naar man havde overvintret, endda kun de sidste.

Alt i alt maa det siges, at man paa den store nordiske Ekspedition i faa Aar opnaaede Resultater, der stod paa Højde med, hvad der var naaet i hele den ældre Perodes 225 Aar, og førte Udviklingen et langt Stykke frem.

Et nyt Resultat vandt Russerne allerede i 1770, da den dristige Købmand Ljachow ved Hundeslædens Hjælp — og ved at følge Sporene af en Rensdyrflok — fandt de nysibiriske Øer. Derimod førte det kun til Nederlag, da Russerne under Tjitjakoff i 1764 gik i Englændernes og Hollændernes Fodspor og søgte en Nordpassage nord for Spitzbergen. Det havde været heldigere, om Englænderne havde lært af Russerne og optaget deres Metoder; men det skete ikke. Endnu i 1773 gjorde de derimod et nyt forgæves Forsøg paa Nordpassagen via Spitzbergen, og i 1778 søgte James Cook, og Aaret efter Clerke, forgæves efter en Nordøstpassage med Beringsstrædet som Udgangspunkt, og disse resultatløse Forsøg blev gentaget Gang paa Gang af Russerne i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede. Lidt efter lidt begyndte Englænderne dog paa Landrejser, om end kun langsomt og uden nogen samlet Plan.

Ligesom de lokale Myndigheder i Sibirien paa alle mulige Maader havde lagt Bering Hindringer i Vejen, saaledes søgte Hudsonbugtkompagniet paa Trods af Regeringens Ordre længe at hæmme de Ekspeditioners Arbejde, der skulde finde en Nordvestpassage i det Indre af Hudsonbugten. I 1746 og 1761 bekvemmede Kompagniet sig dog til at lade nogle af de mindre Fjorde i den indre Hudsonbugt undersøge, og i 1770—72 foretog en af

Kompagniets Folk, Samuel Hearne, en Landrejse med det Formaal at se at finde de Kobberminer, som de indfødte havde fortalt om, og samtidig at lede efter Nordvestpassagen. Denne Rejse betød i mere end een Henseende et Gennembrud. Hearne rejste nemlig ikke som Evropæer, men som Indianer blandt lutter Indianere, eller snarere som »Indianernes Passager«.

De, der har skrevet Polarforskningens Historie, har ikke rigtig faaet Blikket op for, at Hearnes Rejse betød et nyt Trin i Udviklingen, men har hovedsagelig fæstet Opmærksomheden ved de dramatiske Optrin, da Hearnes Indianere myrdede en Skare Eskimoer. Men i Virkeligheden betegner Hearnes Rejse for Nordamerika det samme som den store nordiske Ekspedition for Nordasien: den begyndende Undersøgelse af Ishavskysten fra Land, udført ved Hjælp af Landets Indfødte, med Basis i selve Landet og uafhængig af Polarhavets Is, d. v. s. med Rejsemulighed det meste af Aaret. Naar Hearne paa een enkelt Rejse naaede mere end hans Forgængere i tre hundrede Aar, skyldtes det, at man endelig træt af Skuffelserne greb Sagen an paa en ny Maade, som saa viste sig at være den rigtige. Heri laa dog ikke nogen Genialitet fra Hearnes eller hans Overordnedes Side, men snarere Tilfælde og Held. Hearne var en pligtopfyldende Mand, men ingenlunde noget lyst Hovede. Han gjorde to mislykkede Rejser uden at faa Øjet op for Fejlene ved sin Rejsemetode. Naar det paa den tredje Rejse lykkedes ham som den første at naa Ishavet nord for Amerika og paavise, at Landets Udstrækning baade mod Nord og Vest langt overgik, hvad nogen havde kunnet tænke sig, saa var det blot, fordi en klog Indianerhøvding (Matonabee) lærte ham, hvordan man skulde rejse, selv tog med ham som hans Fører, og paa hele Vejen tænkte og handlede for ham.

Matonabee var nemlig ikke blot en meget begavet Mand¹⁾; men han var hjemmefant og havde Slægtens Tradition og Erfaring paa sin Side; de lærte ham at rejse Vinter og Foraar med Trækslæder og Snesko nede ved Trægrænsen og der leve af Jagt og Fiskeri, dernæst ved Foraarstid at lave alt Materialet til Kanoerne i Stand, og benytte Sommeren til Flodrejsen op til Ishavets Kyst. Erfaringen lærte ogsaa Matonabee, at man maatte tage alle sine Koner, men faa Mænd med paa

¹⁾ Se Hearnes Lovtale over ham i hans Journal S. 348—57.

saadan en Tur, fordi Koner spiste lidt, lystrede godt og bestilte meget, medens Mændene ikke gad gøre synderlig andet end at gaa paa Jagt. Sult og mange Fastedage hørte med til den Art Rejser; men Hearne lærte, at det at sulte var sundere end den salte og rigelige Skibskost. At Indianerne i alt til Rejsefaget henhørende var ypperlige Teknikere, lærte Hearne ogsaa: han behøvede blot at se til, naar de arbejdede.

I Kanada var der imidlertid dannet et nyt Selskab, Nordvest-Kompagniet, som drev Pelshandel i Nordvestamerika. Fra dette Kompagnis yderste Post, Fort Chepewyan, foretog en af dets Ledere, Alexander Mackenzie, i 1789 en Rejse ned ad den efter ham opkaldte Flod til Ishavet. Det var en Sommerrejse i Kanoer, og Mandskabet bestod af Kanadiere og Indianere. Havet blev naaet, men Mackenzie naaede lige saa lidt som Hearne at kortlægge noget af Kysten. Det blev forbeholdt John Barrows og John Franklins Initiativ at paabegynde dette Arbejde; men Historien herom tilhører det følgende Aarhundrede og en ny Periode.

Ved Siden af de egentlige Polarekspeditioner blev der i det 18. Aarhundrede naaet et Resultat, som længe havde været efterstræbt; men det skete ved lykkelige eller ulykkelige Tilfælde, ikke som Følge af en bevidst Stræben. Grønlands Østkyst blev naaet fra Søsiden, men ikke af nogen af de dansk-norske Ekspeditioner til Danmark-Strædet, der havde den til Maal. Det var en Hvalfanger, Volquard Bohn, der paa langt højere Bredder, hvor Kysten er mere tilgængelig, kom ind i en af Østgrønlands Fjorde, et Aar, da Isforholdene var gunstige (1761). Russeren Pawkow skal nogle Aar senere have naaet det samme, og i 1777, da en Del af Hvalfangerflaaden kom i Besæt i Isen og gik til Grunde, kom Afdelinger af de Skibbrudne, der drev mod Syd med Isstrømmen, i Land paa Østgrønland; men en Del af dem kom aldrig tilbage igen.

Begyndelsen af det 19. Aarhundrede, Napoleonskrigenes Tid, var en død Periode for Polar-

forskningen, men et Resultat af en vis Betydning er der dog at notere ogsaa fra disse Aar. Den tyske Naturforsker Giesecke tilbragte 7 Aar i Vestgrønland og blev saaledes den første fremmede Videnskabsmand, der drog Nytte af de grønlandske Kolonier ved at bruge dem som en bekvem og naturlig Basis for naturvidenskabelig Specialforskning; samtidig naaede han et godt Stykke længere mod Nord langs Vestgrønlands Kyst, end de danske Kolonister var kommet, og paaviste i Praksis Værdien af den enkelte Mands stille, taalmodige Virken paa Steder, hvor den kunde ske i Ly af evropæiske Kolonier.

I sin Rejseberetning fra 1801 slutter Mackenzie med at erklære, at det nu var bevist, at der ikke fandtes nogen anvendelig Nordøst- eller Nordvestpassage. For ham staaer det, som Resultatet af det 18. Aarhundredes Rejser var ganske negativt. For vore Øjne tager denne Periode sig anderledes ud. Vi søger og finder Positiviteter i alle de negative Resultater, fordi vor Maalestok er en anden. Vi forstaaer, at var dette Aarhundrede mere fattigt paa Begivenheder end de foregaaende, saa var det til Gengæld langt rigere paa Resultater, og, hvad der var fuldt saa meget værd: der var vundet godt Fodfæste baade i Grønland, Nordsibirien og Nordkanada. Desuden havde man faaet Blikket op for Polarforskningens videnskabelige Værdi: Polarforskningen havde fundet sig selv. Vi lægger ogsaa Mærke til tekniske Fremskridt af overordentlig Betydning: Trækslæder, Hundeslæder, Rensdyrsnarter, Flodskibe, Konebaade, Snesko og Kanoer. Endelig ser vi Polarfolkene virke med i Forskningens Tjeneste, baade Eskimoer, Indianere, Tunguser og Koryaker. Ja! ved Siden af de energiske Handelsfolk som Peder Olsen Walløe, Ljachow, Mackenzie og Hearne, hvem væsentlige Fremskridt skyldes, og de enkelte virkelig fremragende Mænd som Bering, Hans Egede og Tjeljuskin, kan vi paavise en Indianer som en af Forskningens faktiske Foregangsmænd.